

**Konstitucionālo tiesu prakse. Ceļā no suverenitātes uz integrāciju (III)
 - Tiesu prakses pārskats-**

I. Eiropas Kopienu Tiesas (EKT)² nozīmīgākie nolēmumi³

Eiropas Kopienu tiesību pamati un šo tiesību īstenošana			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Van Gend & Loos ⁴ (lieta 26/62)	1963	<ul style="list-style-type: none"> Eiropas Kopienu tiesību sistēmas patstāvība Eiropas Kopienu primāro tiesību tiešā iedarbība 	Sammlung (= Slg.) 1963, 1 ⁵ ; HV ⁶ , 1
Costa/ENEL (lieta 6/64)	1964	<ul style="list-style-type: none"> citastarp: Eiropas Kopienu tiesību pārākums - arī pār <i>vēlākām</i> nacionālajām tiesībām 	Slg. 1964, 1251 HV, 33
Intern. Handels- gesellschaft (lieta 11/70)	1970	<ul style="list-style-type: none"> Eiropas Kopienu tiesību pārākums arī pār nacionālajām konstitucionālajām tiesībām - arī pār nacionālajām pamattiesībām - tomēr: pamattiesību aizsardzība Eiropas Kopienu tiesībās 	Slg. 1970, 1125 HV, 35
Ratti (lieta 148/78)	1979	<ul style="list-style-type: none"> direktīvu tiešā iedarbība privātpersonas labā pēc direktīvu ieviešanas termiņa notecēšanas⁷ 	Slg. 1979, 1629 HV, 9
Simmenthal II (lieta 106/77)	1978	<ul style="list-style-type: none"> Eiropas Kopienu tiesību pārākuma iedarbība - piemērošanas pārākums: kolidējošā nacionālā tiesību norma netiek piemērota arī vēl pirms tās atcelšanas; - problemātiski: arī spēkā esamības pārākums? „Jaunu valsts likumdošanas aktu stāšanās spēkā tiktāl tiek ierobežota...”? 	Slg. 1978, 629 HV, 36
Foto-Frost (lieta 314/85)	1987	<ul style="list-style-type: none"> nacionālās tiesas nedrīkst pašas konstatēt Eiropas Kopienu orgānu izdotu tiesību aktu spēkā neesamību 	Slg. 1987, 4199 HV, 261
Eiropas Ekono- miskā telpa I (atzinums 1/91)	1991	<ul style="list-style-type: none"> citastarp: Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līgums (EEKL) kā tiesību kopienas konstitucionāls akts⁸ - nevis „konstitucionāla akta“, bet gan „tiesību kopienas“ pamatojums 	Slg. 1991, I-6079 HV, 32, 432
Francovich (lieta C-6/90 u. 9/90)	1991	<ul style="list-style-type: none"> dalībvalstu atbildība par direktīvu neieviešanu saskaņā ar Kopienu tiesībām (pamatlēmums) 	Slg. 1991, I-5357 HV, 188
Köbler (lieta C-224/01)	2003	<ul style="list-style-type: none"> valsts atbildība saskaņā ar Kopienu tiesībām arī par Kopienas tiesībām prettiesiskiem augstākas instances lēmumiem 	Slg. 2003, I-10239, HV, 195
Kompetenču sadalījums			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
FÉDÉCHAR (lieta 8/55)	1956	<ul style="list-style-type: none"> "netieši noteikto pilnvaru" (<i>implied powers</i>) princips⁹ 	Slg. 1956, 295 HV, 133

¹ Materiāla tapšanā piedalījies *Thomas Schmitz, Giulia Rossolillo, Giorgos Christonakis, Julia Laffranque, Piotr Czarny, Harald Christian Scheu un Ola Zetterquist*. Tulkojumu no vācu/angļu valodas veica *Līga Ziedīņa, Samirs Askerovs, Kaspars Gaiļītis, Laila Niedre, Jūlija Kolomijceva, Kristīna Lufta un Ieva Vanaga*.

² Kopš 2009. gada 1. decembra: Eiropas Savienības Tiesa (EST).

³ Vairākumā gadījumos lēmumi pieņemti prejudiciāla nolēmuma sniegšanas procedūrā saskaņā ar ESDL 267. pantu (agrāk EKL 234. pantu un EEKL 177. pantu).

⁴ Norāde: personu vārdi šajā tulkojumā netiek latviskoti.

⁵ EKT spriedumu kopojums (vācu valodā).

⁶ EKT nolēmumu apkopojums *Hummer/Vedder*, *Europarecht in Fällen*, 4. izdevums 2005.

⁷ Skat. arī EKT lietu 79/83, Harz: pienākums iztulkot nacionālos normatīvos aktu pēc iespējas tuvāk direktīvas vārdiskajam saturam un mērķim.

⁸ Skat. jau iepriekš minēto EKT lietu: 294/83, Les Verts.

Allgemeines Präferensystem I (lieta 45/86)	1987	<ul style="list-style-type: none"> tiesiskā pamata izvēlei jābūt pamatotai ar objektīviem, tiesas ceļā pārbaudāmiem iemesliem atsaukšanās uz EEKL 235.pantu (vēlāk EKL 308. pantu, šobrīd ESDL 352. pantu) iespējama tikai subsidiāri 	Slg. 1987, 1493 HV, 150
Tabakas reklāma (lieta C-376/98)	2000	<ul style="list-style-type: none"> Kopienām nav kompetences aizliegt tabakas reklāmu vispār - kompetences robežas tiesību harmonizēšanai Kopienas iekšējā tirgū saskaņā ar EKL 100.a pantu (vēlāk EKL 95. pantu, šobrīd ESDL 114. pantu) (viena no pirmajām lietām par <i>stingro</i> kompetences kontroli) 	Slg. 2000, I-8419 HV, 143
Pamattiesības			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Stauder (lieta 29/69)	1969	<ul style="list-style-type: none"> pamattiesības kā vispārīgie tiesību principi Kopienas tiesībās 	Slg. 1969, 419 HV, 301
Nold (lieta 4/73)	1974	<ul style="list-style-type: none"> kopīgās dalībvalstu konstitucionālo tiesību tradīcijas kā izejas punkts EKT praksei pamattiesību jautājumos pamattiesības var tikt ierobežotas par labu publiskajām interesēm (it sevišķi Kopienas mērķu īstenošanas labā) 	Slg. 1974, 491 HV, 303
Hauer (lieta 44/79)	1979	<ul style="list-style-type: none"> kopīgās dalībvalstu konstitucionālo tiesību tradīcijas un ECK (Eiropas Cilvēktiesību konvencija) kā izejas punkts pašu tiesu praksei pamattiesību jautājumos robežas un robežu-robežas (<i>Schranken-Schranken</i>) (tiesību salīdzinoša robežu argumentācija, samērīgums, pamattiesību būtiskā satura absolūta aizsardzība) 	Slg. 1979, 3727 HV, 304
Hauer (lieta 44/79)	1979	<ul style="list-style-type: none"> kopīga dalībvalstu konstitūciju „tālāk nodošana“ un ECK (Eiropas Cilvēktiesību konvencija) kā izejas punkts pašu tiesu praksei pamattiesību jautājumos ierobežojumi un ierobežojumu-ierobežojumi (<i>Schranken-Schranken</i>) (ierobežojumu argumentācija, salīdzinot tiesības, samērīgums, pamattiesību būtiskā satura absolūta aizsardzība) 	Slg. 1979, 3727 HV, 304
Banānu tirgus kārtība (lieta C-280/93)	1994	<ul style="list-style-type: none"> plaša nodarbošanās brīvības ierobežošana - vairākkārtēji kritizētais piemērs „plašai“ robežu-robežu pārbaudei un ar to saistītā <i>maz efektīvā pamattiesību iedarbību</i> EKT jurisdikcijā - vienpusēja Kopienas likumdevēja „rīcības brīvības“ pastiprināšana pamattiesību aizskārums gadījumā - prettiesisks pamattiesību aizskārums tikai tad, ja līdzeklis ir „aizmredzami nepiemērots“ 	Slg. 1994, I-4973 HV, 85
Tanja Kreil (lieta C-285/98)	2000	<ul style="list-style-type: none"> brīva pieeja dienestam armijā un tiesības izmantot ieroci arī sievietei - arī nacionālajās konstitucionālajās tiesībās (→ sekoja grozījumi Vācijas Pamatlikuma (<i>Grundgesetz</i>) (turpmāk – Pamatlikums) 12.a panta ceturtajā daļā) - šādas brīvas pieejas ierobežojumi nesavienojami ar vienlīdzīgās attieksmes direktīvu (76/207/EEKL) 	Slg. 2001, I-7079 HV, 330
Biopatenta-direktīva (lieta C-377/98)	2001	<ul style="list-style-type: none"> cilvēka cieņa kā Kopienas tiesību vispārīgs princips 	Slg. 2001, I-7079
Carpenter (lieta C-60/00)	2002	<ul style="list-style-type: none"> ņemot vērā pamattiesības uz ģimenes dzīvi, valsts, kurā persona no citas dalībvalsts sniedz pakalpojumu, nedrīkst liegt uzturēšanos šīs personas laulātajam savā teritorijā - problemātiski: tādējādi dalībvalstis ir saistītas ar ES tiesībām arī ārpus Kopienas tiesību ieviešanas un izpildes teritorijas 	Slg. 2002, I-6279
Mangold (lieta C-144/04)	2005	<ul style="list-style-type: none"> diskriminācijas aizliegums vecuma dēļ kā Kopienas tiesību vispārējais tiesību princips - tāpēc ņemams vērā vēl pirms ir beidzis direktīvas 2000/78/EG ieviešanas nacionālajās tiesībās termiņš¹⁰ 	Slg. 2005, I-9981

⁹ Skat. arī EKT lietu 22/70, AETR: no Kopienas tiesībām (arī sekundārajām tiesībām) izrietošā kompetence Kopienai slēgt straptautiskus līgumus.

¹⁰ Šā sprieduma rezultātā *Roman Herzog* un *Lüder Gerken* izplatīja uzsaucienu "Apstādiniet Eiropas Kopienas tiesu", kas publicēts *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 2008. gada 8. septembra numurā, 8. lpp. un ir atrodams arī šajā interneta vietnē: www.cep.eu/fileadmin/user_upload/Pressemappe/CEP_in_den_Medien/Herzog-EuGH-Webseite.pdf [tulkojums angļu valodā 2008. gada 10. septembra EU Observer, <http://euobserver.com/9/26714>]

<p>Kadi/Al Barakaat (apvienotās lietas C-402/05 P, C-415/05 P)</p>	<p>2008</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tiesību aktu, kuri ievieš ANO Drošības Padomes Sankciju komisijas lēmumus par terorisma apkarošanu, kas neatstāj Padomei rīcības brīvību, atbilstības pamattiesībām pārbaude • EKT apstiprina līdzšinējo pamattiesību aizsardzības praksi, konkrēti un efektīvi pārbaudot tiesību uz īpašumu aizsardzību, tiesības tikt uzklautam tiesā un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību 	<p>Internets</p>
<p>Pamatbrīvības un pamattiesības</p>			
<p>Schmidberger (lieta C-112/00)</p>	<p>2003</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pamattiesības kā ekonomisko pamatbrīvību nerakstītās robežas <ul style="list-style-type: none"> - lai ievērotu taisnīgu līdzsvaru, intereses ir jāizsver, ņemot vērā visus konkrētās lietas apstākļus - ņemiet vērā: dogmātiski šī EKT argumentācija aprobežojas ar pašsaprotamā formulēšanu, kam ir jādarbojas katrā tādā tiesību sitēmā, kas ir balstīta uz pamattiesību ievērošanu! 	<p>Slg. 2003, I-5659 HV, 527</p>
<p>Laval (lieta C-341/05)</p>	<p>2007</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pilsonim ir pienākums, īstenojot pamattiesības, ievērot samērīguma principu • arodbiedrību tiešs pienākums kolektīvu pasākumu gadījumā ievērot pakalpojumu sniegšanas brīvību <ul style="list-style-type: none"> - tādējādi būtisku arodbiedrību pamattiesību īstenošanai attiecībā uz ārvalstu pakalpojumu sniedzējiem ir jābūt attaisnojama(!) 	<p>Slg. I-11767</p>

II. Nozīmīga dalībvalstu konstitucionālo tiesu prakse

Iepriekšēja piezīme

Dalībvalstu konstitucionālo tiesu kompetencē neietilpst lemt par tiem *Eiropas tiesību* jautājumiem, kuri saskaņā ESL 19. panta pirmo daļu (agrāk EKL 220. pantu) ietilpst EKT kompetencē. Dalībvalstu tiesu praksei jāprobežojas ar *valsts tiesību* jautājumiem, kas saistīti ar dalībvalstu piedalīšanos integrācijas procesā. Tā, piemēram, ja nacionālā konstitucionālā tiesa konstatētu, ka Eiropas Savienība ir pārkāpusi savu pilnvaras, tas būtu tikai autoritatīvs viedoklis par Eiropas tiesību jautājumu un nekas vairāk.

Itālijas Konstitucionālā tiesa (<i>Corte costituzionale</i>) ¹¹			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Costa/Enel (Sent. 14/64)	1964	<ul style="list-style-type: none"> tādu līgumu, kas paredz suverenitātes ierobežošanu, parakstīšana un to ratificēšana ar parastu normatīvu aktu ir atbilstoša Itālijas Konstitūcijai vēlāks nacionālo tiesību noteikums prevalē pār Līgumu, kā arī pār ikvienu tiesību aktu, kas izdots, pamatojoties uz Līgumu 	CMLRev 1964, 224 Internets ¹²
Frontini (Sent. 183/73)	1973	<ul style="list-style-type: none"> EEK kā jauna supranacionāla un pastāvīga starpvalstu organizācija, kuru raksturo autonoma un neatkarīga tiesību sistēma Kopienas tiesības un nacionālās tiesības ir savstarpēji saskaņotas, taču nošķirtas tiesību sistēmas: Konstitucionālā tiesa nevar pārbaudīt konkrētu Kopienas regulu atbilstību Itālijas Konstitūcijai ja Kopienas tiesību noteikumi būtu pretrunā ar konstitucionālās iekārtas pamatprincipiem vai pamattiesībām, likums, ar kuru ticis ratificēts Romas līgums, tiktu atzīts par antikonstitucionālu 	Oppenheimer ¹³ Europarecht 1974, 255 Internets ¹⁴
ICIC (Sent. 232/75)	1975	<ul style="list-style-type: none"> Eiropas Kopienu tiesību pārkāpums pār ar tām nesaderīgām nacionālajām tiesībām, tomēr vispārējās jurisdikcijas tiesām nav tiesību atzīt nacionālo tiesību noteikumus par nepiemērojamiem un tām ir pienākums vērsties ar pieteikumu Konstitucionālajā tiesā, kas ir atbildīga par nesaderīgo nacionālo tiesību aktu atzīšanu par antikonstitucionāliem Itālijas Konstitūcijas 11. panta pārkāpuma dēļ 	Internets ¹⁵
Granital (Sent. 170/84)	1984	<ul style="list-style-type: none"> Kopienas tiesībām ir jāprevalē kā pār agrākiem, tā arī pār vēlākiem ar tām nesaderīgiem nacionālo tiesību noteikumiem automātiski, bez īpašas konstitucionālās kontroles: tādējādi Kopienas regulas iedarbība ir nepieļaut, ka strīdus gadījuma atrisināšanā tiek piemērots ar Kopienas tiesībām nesaderīgs nacionālo tiesību akts Itālijas Konstitucionālā tiesa sev patur tiesības: <ol style="list-style-type: none"> lemt par Kopienas tiesību atbilstību konstitucionālās iekārtas pamatprincipiem un pamattiesībām (skat. <i>Frontini</i>) lemt par tādu nacionālo tiesību aktu konstitucionalitāti, kas ir izdoti, lai traucētu vai kavētu Līguma izpildi, tajos gadījumos, kad runa ir par pašu konstitucionālo iekārtu vai tās pamatprincipiem 	Oppenheimer ¹⁶ CMLRev 1984, 760 Internets ¹⁷
Beca (Sent. 113/85)	1985	<ul style="list-style-type: none"> Eiropas Kopienu Tiesas spriedumos ietverto atziņu tiesību normu iztulkošanas jautājumos pārkāpums 	Internets ¹⁸

¹¹ Sastādījis *Giulia Rossillo*, Università degli studi di Pavia.

¹² www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=14&AnnoDec=1964&TrmD=&TrmM=

¹³ *A. Oppenheimer (izdevējs)*, The Relationship between European Community Law and National Law: The Cases, Cambridge, Cambridge University Press, 1994, 1. sēj., 629. lpp.

¹⁴ www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=183&AnnoDec=1973&TrmD=&TrmM=

¹⁵ www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=232&AnnoDec=1975&TrmD=&TrmM=

¹⁶ *A. Oppenheimer (izdevējs)*, The Relationship between European Community Law and National Law: The Cases, Cambridge, Cambridge University Press, 1994, 1. sēj., 643. lpp.

¹⁷ www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=170&AnnoDec=1984&TrmD=&TrmM=

¹⁸ www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=113&AnnoDec=1985&TrmD=&TrmM=

Fragd (Sent. 232/89)	1989	<ul style="list-style-type: none"> • Konstitucionālā tiesa ir tiesīga pārbaudīt atsevišķu Kopienas tiesību noteikumu atbilstību pamattiesībām • Eiropas Kopienu Tiesas tiesības ierobežot sprieduma, ar kuru regula tiek atzīta par spēkā neesošu, iedarbību saskaņā ar EEKL 177. pantu (vēlāk: EKL 234. pantu; šobrīd: ESDL 267. pantu), tādējādi padarot šo spriedumu par nepiemērojamu tiesvedībā dalībvalsts tiesā, kura lūdz prejudiciālo nolēmumu, varētu pārkāpt Itālijas Konstitūcijas 24. pantu 	Oppenheimer ¹⁹ Internets ²⁰
Bolcāno province (Sent. 389/89)	1989	<ul style="list-style-type: none"> • Eiropas Kopienu Tiesas spriedumos par līguma noteikumu pārkāpumiem ietvertu atziņu pārkāpumiem 	Internets ²¹
Umbrijas reģions (Sent. 384/94)	1994	<ul style="list-style-type: none"> • Konstitucionālā tiesa var aizkavēt <i>ab initio</i> jebkādu risku, ka dalībvalsts neievēro Kopienas tiesības, pasludinot reģionāla (pašvaldības) līmeņa tiesību akta projektu par antikonstitucionālu 	Oppenheimer ²² Internets ²³
Sicīlijas reģionālā asambleja (Sent. 94/95)	1995	<ul style="list-style-type: none"> • Konstitucionāla tiesa var lemt par nacionālo tiesību atbilstību Kopienas tiesībām <i>principaliter</i> tiesvedības ietvaros 	Internets ²⁴
Referenduma lietas (Sent. 31/2000, 41/2000, 353/2000)	2000	<ul style="list-style-type: none"> • tāda referenduma nepieļaujamība, kas: <ol style="list-style-type: none"> 1. atceltu tādu nacionālo tiesību noteikumu, ar ko tiek ieviestas Kopienas tiesības 2. atceltu tādu nacionālo tiesību noteikumu, kas izpilda direktīvas, kuras ieviešanas termiņš vēl nav beidzies, prasības (priekšā stāvošas saistības pārkāpums) 	Internets ²⁵
Vācijas Federālā Konstitucionālā tiesa (<i>Bundesverfassungsgericht</i>)			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
EEK regulas	1967	<ul style="list-style-type: none"> • konstitucionālā sūdzība par EEK regulām nav pieļaujama (jo tās nav izdevis Vācijas „publiskās varas orgāns“) 	BVerfGE 22, 293 HV, 44
Piena pulveris	1971	<ul style="list-style-type: none"> • Kopienas tiesības kā patstāvīga tiesību sistēma • Pamatlikuma 24. panta pirmajā daļā (tagad – 23. panta pirmā daļa) Vācijas tiesām uzliktais pienākums piemērot Kopienas tiesības • Kopienas tiesību pārkāpums – nacionālās tiesas spriedums par kolidējošu nacionālo tiesību normu nepiemērošanu 	BVerfGE 31, 145 HV, 42
Kamēr I („Solange I“)	1974	<ul style="list-style-type: none"> • kamēr Kopienas tiesības nesatur Parlamenta pieņemtu pamattiesību katalogu, kas būtu līdzvērtīgs Pamatlikuma pamattiesību katalogam, Federālā Konstitucionālā tiesa sargā Pamatlikumā ietvertās pamattiesības, lemjot konkrētās normas kontroles procesā par Kopienas tiesību piemērošanu <ul style="list-style-type: none"> - dibināšanas līgums uzliek par pienākumu konflikta gadījumā Kopienai meklēt risinājumu, kurš saskanētu ar Pamatlikumā noteikto pienākumu • Pamatlikuma 24. panta pirmā daļa (tagad – 23. panta pirmā daļa) pilnvaro nevis nodot valsts varu kādai citai starpvalstu institūcijai, bet gan tikai atver tiesību sistēmu supranacionālo tiesību tiešai iedarbībai un piemērošanai 	BVerfGE 37,271 (277 ff.) HV, 45

¹⁹ A. Oppenheimer (izdevējs), The Relationship between European Community Law and National Law: The Cases, Cambridge, Cambridge University Press, 1994, 1. sēj., 653. lpp.

²⁰ www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=232&AnnoDec=1989&TrmD=&TrmM=

²¹ www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=389&AnnoDec=1989&TrmD=&TrmM=

²² A. Oppenheimer (izdevējs), The Relationship between European Community Law and National Law: The Cases, Cambridge, Cambridge University Press, 2003, 2. sēj., 366. lpp.

²³ www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=384&AnnoDec=1994&TrmD=&TrmM=

²⁴ www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=94&AnnoDec=1995&TrmD=&TrmM=

²⁵ www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=31&AnnoDec=2000&TrmD=&TrmM=,
www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=41&AnnoDec=2000&TrmD=&TrmM=,
www.cortecostituzionale.it/giurisprudenza/pronunce/scheda_indice.asp?sez=indice&Comando=LET&NoDec=353&AnnoDec=2000&TrmD=&TrmM=

Kamēr I („Solange I“)	1974	<ul style="list-style-type: none"> • Pamatlikuma 24. panta pirmā daļa nepieļauj iejaukšanos Konstitūcijas identitātē 	
Kamēr II („Solange II“)	1986	<ul style="list-style-type: none"> • kamēr Kopienas nodrošina pietiekamu pamattiesību aizsardzību, kā to sargā arī Pamatlikums, Federālā Konstitucionālā tiesa atteiksies no piekritības izvērtēt Kopienas sekundāro tiesību piemērošanas jautājumus; šādi pieteikumi konkrētās normu kontroles procesa ietvaros netiks pieņemti izskatīšanai • EKT kā likumīgais tiesnesis Pamatlikuma 101. panta pirmās daļas 2. teikuma izpratnē • EEKL regulu tiešā spēkā esamība un piemērojamības pārākums izriet no <i>tiesību piemērošanas pavēles (Rechtsanwendungsbefehl)</i>, kas ir dota likumā par EEKL atbalstīšanu <ul style="list-style-type: none"> - Pamatlikuma 24. panta pirmā daļa (tagad – 23. panta pirmā daļa) atļauj piemērošanas un spēkā esamības pārākumu nacionālajās <i>tiesību piemērošanas pavēlēs</i> 	BVerfGE 73, 339 (366 ff.) HV, 52
Kloppenburg	1987	<ul style="list-style-type: none"> • EKT prakse direktīvu tiešās piemērojamības jautājumos nevar tikt apstrīdēta; EKT tiesību tālākveidošanas leģitimitāte 	BVerfGE 75, 223 HV, 18
Tabakas marķēšanas direktīva (Palātas lēmums)	1989	<ul style="list-style-type: none"> • konstitucionālās sūdzības nav iespējamās par Federālās valdības līdzdarbību Kopienas sekundāro tiesību aktu radīšanas procesā (jo tas nav publiskās varas akts, kas pieņemts attiecībā uz pilsoni) 	EuR 1989, 270 NJW 1990, 974 HV, 61
Māstrihtas spriedums	1993	<ul style="list-style-type: none"> • Eiropas Savienība kā <i>valstu apvienība (Staatenverbund)</i>, nevis federāla valsts <ul style="list-style-type: none"> - dalībvalstis kā „līgumu kungi“; nav iespējama Savienības kompetenču-kompetence (<i>Kompetenz-Kompetenz</i>) • demokrātijas princips neattur no līdzdalības pārnacionālā kopienā, taču šādai līdzdalībai ir nepieciešama demokrātiska leģitimitāte <ul style="list-style-type: none"> - to vispirms rada dalībvalstu tautas attiecībā uz nacionālajiem parlamentiem; bet tikai papildinoši – aizvien pieaugoši – arī Eiropas Parlaments - Savienības demokrātiskie pamati ir jāsteno kopsolī ar integrācijas procesu - kompetences sakoncentrēšana Padomes kā izpildvaras orgāna „rokās“ ir neiedomājama, tomēr pilnvarām, kas paliek Vācijas Bundestāgam, ir jābūt pietiekami nozīmīgām • Pamatlikuma 38. pants izslēdz valsts varas tiesību nodošanu, kas būtu nenoteikta un suverenitātes saturu mazinoša <ul style="list-style-type: none"> - vispārīgs Savienībai nodots pilnvarojums vai kompetenču-kompetences nodošana nebūtu pieļaujama²⁶ - pilsonis var vērsties ar konstitucionālo sūdzību par tiesībām uz politisko līdzdarbību un ietekmi, kas izriet no Pamatlikuma 38. panta • Federālā Konstitucionālā tiesa pārbauda Savienības tiesību aktus saistībā ar kompetences robežu ievērošanu <ul style="list-style-type: none"> - dibināšanas līgumi izšķir starp līguma iztulkošanu un tā paplašināšanu - tādējādi literatūrā ir mēģinājumi konstruēt tādu tiesību figūru kā „kompetenču pārkāpjošais tiesību akts“ („<i>ausbrechender Rechtsakt</i>“) • Federālās Konstitucionālās tiesas un EKT sadarbības attiecības pamattiesību aizsardzībā²⁷ <ul style="list-style-type: none"> - Federālā Konstitucionālā tiesa aizsargā pamattiesības Vācijā ne tikai gadījumos, kad tās tiek pārkāptas no valsts orgānu puses - EKT nodrošina pamattiesību aizsardzību individuālā gadījumā, Federālā Konstitucionālā tiesa aprobežojas ar neatņemamo pamattiesību standartu vispārēju nodrošināšanu - tādēļ daudz literatūras par (šķietamajām) iespējām veidot šīs sadarbības attiecības 	BVerfGE 89, 155 NJW 1993, 3047 HV, 64
Televīzijas direktīva	1995	<ul style="list-style-type: none"> • Federālai valdībai Kopienas orgānos ir jasargā valsts kompetences, kuras Vācijā ir nodotas federālajiem subjektiem, proti, zemēm, no Kopienas iejaukšanās²⁸ 	BVerfGE 92, 203 HV, 94
Vietu sadale EP (Palātas lēmums)	1995	<ul style="list-style-type: none"> • nevienlīdzīga vietu sadale starp dalībvalstīm Eiropas Parlamentā nav pretrunā vēlēšanu tiesību vienlīdzībai <ul style="list-style-type: none"> - jo tā atbilst ES kā valstu apvienības raksturam 	NJW 1995, 2216 HV, 83

²⁶ Par šo jautājumu skat. arī Čehijas *Ústavní soud* secinājumus spriedumā pirmajā Lisabonas Līguma lietā (skat. 12. lpp.).

²⁷ *De facto* atcelts ar BVerfGE 102, 147 (Banānu tirgus kārtība).

²⁸ Skat. regulējumu Pamatlikuma 23. panta ceturtajā līdz sestajā daļā (un (*Ausführungsgesetz*) Izpildes likuma).

Monetārā savienība	1998	<ul style="list-style-type: none"> • konstitucionālā sūdzība pret eiro ieviešanu ir acīmredzami nepamatota <ul style="list-style-type: none"> - piekrišanas likums Māstrihtas līgumam kā satūra un ierobežojumu noteikšana pamattiesību uz īpašumu izpratnē (Pamatlikuma 14. panta pirmās daļas otrais teikums) - ekonomiski novērtējumi un prognozes līdzīgi kā pārbaudot konverģences kritērijus pēc EKL 109.j panta (tagad – 121. panta) nedrīkst tikt vērtēti pamattiesību individuālizētā mērogā 	BVerfGE 97, 350 HV, 83
Banānu tirgus kārtība	2000	<ul style="list-style-type: none"> • pamattiesību aizsardzība Federālajā Konstitucionālajā tiesā ES lietās tikai saskaņā ar <i>Solange II</i> spriedumā izstrādāto formulu <ul style="list-style-type: none"> - slēpta korekcija tiesas spriedumam Māstrihtas lietā, apgalvojot kontinuitāti; jēdziens "sadarbības attiecības" vairs netiek lietots! • tiesu pieteikumu un konstitucionālo sūdzību pamatojumam tiek izvirzītas stingras prasības <ul style="list-style-type: none"> - tiek prasīta salīdzināšana pamattiesību aizsardzībā nacionālā un Savienības līmenī pēc parauga <i>Solange II</i> spriedumā; jākonstatē, ka obligātā un pienācīga aizsardzība Eiropas Savienībā kopumā vairs nav nodrošināta 	BVerfGE 102, 147 HV, 93
Eiropas apcietināšanas orderis ²⁹	2005	<ul style="list-style-type: none"> • Vācijas likumdevējam, ieviešot ietvarlēmumu par Eiropas apcietināšanas orderi, ir jāievēro samērīgums, ierobežojot pamattiesības netikt izdotam (Pamatlikuma 16. pants); likumdevējam ieviešanas rīcības brīvība, kuru Savienības tiesības piešķir dalībvalstīm, ir jāizmanto pamattiesību saudzējošā veidā 	BVerfGE 113, 273
Lisabonas spriedums	2009	<ul style="list-style-type: none"> • saskaņā ar Pamatlikuma 38. panta pirmo daļu pilsoņa tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību par Savienības pietiekamu demokrātisku leģitimizāciju, Vācijas valstiskuma ievērošanu un valsts struktūras principu ievērošana integrācijas procesā • labvēlīguma pret Eiropas Savienības tiesībām princips <ul style="list-style-type: none"> - ar vairāk vai mazāk Savienības tiesībām labvēlīgu konkretizāciju • kompetences piešķiršanas principa (=noteiktu pilnvaru piešķiršanas principa) centrālā nozīme supranacionālajā integrācijā <ul style="list-style-type: none"> - saskaņā ar Pamatlikuma 23. panta pirmās daļas otro teikumu likuma pieņemšana ir priekšnoteikums, lai Federālā valdība varētu paust piekrišanu autonomu grozījumu izdarīšanai Līgumā vienkāršotajā Līguma pārskatīšanas procedūrā un „laipas” procedūrā [„Brückenverfahren”] (ESL 48. panta sestā, septītā daļa, 81. panta trešā daļa jaunajā redakcijā etc.). - saskaņā ar Pamatlikuma 23.panta pirmās daļas otro teikumu likuma pieņemšana ir priekšnoteikums arī gadījumā, ja Federālā valdība piekrīt elastīguma klauzulas piemērošanai (ESDL 352. pants). • Federālās Konstitucionālās tiesas veiktā Savienības tiesību aktu <i>Ultra-vires-kontrole</i> <ul style="list-style-type: none"> - papildus identitātes kontrolei - iesaistīšanās „acīmredzamā pilnvaru robežu pārkāpšanas” gadījumā (Iebildums: EKT ir ekskluzīva pārbaudīšanas kompetence, kā arī privilēģija pieļaut autoritatīvu kļūdu – iejaukšanās tikai gadījumā, ja ļaunprātīgi tiek paciesta kompetenču robežu pārkāpšana!) - tikai Federālā Konstitucionālā tiesa (Iebildums: iejaukšanās speciālo tiesu kompetencē nacionālajā līmenī – konstitucionālā tiesa nav augstākais tiesiskais valsts sargs!) • suverenitātes nodošanas robežas, kas izriet no demokrātijas principa <ul style="list-style-type: none"> - = supranacionālās integrācijas robežas (kas var tikt pārvarētas tikai dibinot Federālu Eiropas valsti) - dalībvalstīm ir jāsauglabā pietiekami daudz pilnvaru, lai tā varētu politiski veidot ekonomiskās, kulturālās un sociālās dzīves attiecības - problemātiskās jomas: krimināltiesības, bruņoto spēku mobilizēšana, svarīgākie fiskāla rakstura lēmumi, būtiski sociālpolitiski lēmumi, īpaši nozīmīgi lēmumi kultūras jomā (valoda, skolu un izglītības sistēma, ģimenes tiesības etc.) • demokrātijas principa īstenošana Eiropas Savienībā nav analoga tā īstenošanai valstī / vēl nav Eiropas tautas 	BVerfGE 122 NJW 2009, 2267 Internets ³⁰

²⁹ Par šo jautājumu skat. arī 2005. gada Polijas *Trybunał Konstytucyjny* (skat. 11 lpp.) un 2006. gada Čehijas *Ústavní soud* (skat. 12. lpp.) spriedumus.

³⁰ www.bundesverfassungsgericht.de/entscheidungen/es20090630_2bve000208.html (tulkojumu angļu valodā skat. /es20090630_2bve000208en.html).

(Lisabonas spriedums)	2009	<ul style="list-style-type: none"> • degresīvi proporcionālā vietu sadale Eiropas Parlamentā nav savienojama ar demokrātisko vienlīdzību³¹ <ul style="list-style-type: none"> - vienlīdzīgu vēlēšanu princips ir viens no demokrātisko Eiropas valstu kopīgajiem vispārējiem tiesību principiem; saistība ar cilvēka cieņu - ņemot vērā demokrātijas deficītu, nevar veidoties Eiropas vairākuma griba, kuras nesējs varētu būt Eiropas valdība - pretruna ar diskriminācijas aizliegumu pilsonības dēļ, kas ir Eiropas Savienības tiesību centrālā ideja - tomēr pieļaujama, jo Savienība kā „valstu apvienība“ un EP nav Eiropas tautas, bet gan dalībvalstu tautu pārstāvji; uz šādu pārstāvību saskaņā ar ESL 10. panta pirmo daļu jaunajā redakcijā attiecas „pārstāvības demokrātijā“ (kritika: netiek analizēta ne-valstiskas Eiropas Savienības tautas pastāvēšana) 	
Francijas Konstitucionālā padome (<i>Conseil constitutionnel</i>)			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Māstrihta I (92-308 DC)	1992	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Nacionālās suverenitātes princips</i> (Konstitūcijas preambula kopsakarā ar 1789. gada Cilvēktiesību un pilsonības deklarācijas 3. pantu) neliedz piederību kādai pārnacionālai organizācijai; taču pienākumi, kuri skar "conditions essentielles d'exercice de la souveraineté nationale", prasa iepriekšēju Konstitūcijas grozīšanu³² <ul style="list-style-type: none"> - šāds pienākums monetārās savienības un kopienas vīzu politikas gadījumā; skat. tagad Konstitūcijas. 88-2 pants • Eiropas Savienības pilsoņu pašvaldību vēlēšanu tiesības ir nesavienojamas ar Konstitūcijas 3. panta ceturto daļu, jo ietekmē Senāta vēlēšanas³³ <ul style="list-style-type: none"> - tāpēc, ka attiecīgās tautas pārstāvniecība veido orgānu, kas vēl netieši ievēlētu Senātu un Senāts piedalās nacionālās suverenitātes īstenošanā (3. panta pirmā daļa); skat. tagad Konstitūcijas. 88-3.pants (Eiropas Savienības pilsoņi tiek izlēgti tikai no piedalīšanās Senāta vēlēšanas) • Savienības pilsoņu vēlēšanu tiesības Francijā, ievēlot Eiropas Parlamentu, ir neapstrīdamas <ul style="list-style-type: none"> - 3. panta ceturto daļu šajā gadījumā nav būtiska, jo Eiropas Parlaments atrodas ārpus Francijas Republikas valsts struktūras • pietiekamu pamattiesību aizsardzību Savienībā nodrošina ESL F. panta otrā daļa (tagad – 6. panta otrā daļa) 	Recueil, 55 Internets ³⁴
Māstrihta II (92-312 DC)	1992	<ul style="list-style-type: none"> • Māstrihtas līgums ir atbilstošs (grozītai) Konstitūciju • nekādu materiāltiesisku robežu Konstitūcijas grozīšanai, izņemot Konstitūcijas 89. panta ceturto daļu (republikas valdīšanas forma) • procesā pēc Konstitūcijas 54. panta netiek pārbaudītas Konstitūcijas grozīšanas robežas 	Recueil, 76 Internets ³⁵
Māstrihta III (92-313 DC)	1992	<ul style="list-style-type: none"> • nekāda normu kontrole pār likumiem, kas pieņemti tautas nobalsošanā 	Recueil, 94 Internets ³⁶
Amsterdamas līgums (97-394 DC)	1997	<ul style="list-style-type: none"> • kompetenču nodošana vīzu, migrācijas un patvēruma jautājumos skar "conditions essentielles d'exercice de la souveraineté nationale" <ul style="list-style-type: none"> - tādēļ Amsterdamas līguma ratifikācija prasa grozījumus konstitūcijā 	Recueil, 344 Internets ³⁷

³¹ Par šo jautājumu skat. arī Čehijas *Ústavní soud* secinājumus spriedumā otrajā Lisabonas Līguma lietā (skat. 13 .lpp.).

³² Skat. Francijas Konstitūcijas 54. pantu.

³³ Asāk Vācijas Federālā Konstitucionālā tiesa (BVerfGE 83, 37) attiecībā uz Pamatlikuma 20. panta otrās daļas pirmo teikumu: „Tauta“ ir tikai valsts tauta [attiecīgai valstij piederīgie], tāpēc tīras ārzemnieku tiesības vēlēties pašvaldību nav pieļaujamas; taču tagad skat. jauno regulējumu Pamatlikuma 28. panta pirmās daļas trešajā teikumā.

³⁴ www.conseil-constitutionnel.fr/decision/1992/92308dc.htm.

³⁵ www.conseil-constitutionnel.fr/decision/1992/92312dc.htm.

³⁶ www.conseil-constitutionnel.fr/decision/1992/92313dc.htm.

³⁷ www.conseil-constitutionnel.fr/decision/1997/97394dc.htm.

<p>Economie numérique (2004-496 DC)</p>	<p>2004</p>	<ul style="list-style-type: none"> • EK direktīvu ieviešana saskaņā ar Konstitūcijas 88-1 pantu ir atļauta; izņēmumiem jābūt skaidri noteiktiem Konstitūcijā ["disposition expresse contraire"] • bez šādas skaidras atrunas Konstitūcijā kompetenču ievērošanas un pamattiesību aizsardzības kontrole ar EK direktīvām ir tikai Kopienas jurisdikcijas uzdevums 	<p>Recueil, 101 Internets³⁸</p>
<p>Līgums par Konstitūciju Eiropai (2004-505 DC)</p>	<p>2004</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tikai daži noteikumi, kuri nodod kompetences vai maina to īstenošanas veidu (īpaši atteikšanās no vienbalsības), aizskar "conditions essentielles d'exercice de la souveraineté nationale"; turklāt dalībvalstu parlamentiem piešķirto jauno tiesību īstenošanai ir nepieciešami grozījumi konstitūcijā • Līgumam par Konstitūciju piemīt starptautiska līguma tiesiskā daba • Pamattiesību harta nav pretrunā Francijas Konstitūcijai 	<p>Recueil, 173 Internets³⁹</p>
<p>Intelektuālā īpašuma tiesības informācijas sabiedrībā (2006-540 DC)</p>	<p>2006</p>	<ul style="list-style-type: none"> • EK-direktīvu ieviešana nacionālajās tiesībās ir konstitucionāltiesisks pienākums <ul style="list-style-type: none"> - nolēmumā "économie numérique" (2004-496 DC) nostiprinātā jaunā virziena vispārēja nostiprināšana • taču tā nevar būt pretrunā tādām noteikumiem vai principam, kas ir daļa no <i>Francijas Konstitūcijas identitātes</i> ["inhérent à l'identité constitutionnelle de la France"], izņemot gadījumus, kad Konstitūcijas pieņēmējs ["constituant"] tam ir piekritis <ul style="list-style-type: none"> - pirmā nolēmumā "économie numérique" paustās pozīcijas nozīmes mazināšana • Konstitucionālā padome ir tā, kurai ir pienākums Konstitūcijas 61. pantā noteiktajā procedūrā [<i>preventīvā</i> normu kontrole] raudzīties, lai tiktu ievērots direktīvu ieviešanas nacionālajās tiesībās pienākums; taču par to Konstitucionālajai padomei ir jāizlemj pirms 61. pantā noteiktā likuma izsludināšanas termiņa beigām. Tādējādi tā nevar nosūtīt EKT pieteikumu prejudiciāla nolēmuma saņemšanai un likuma normu var pasludināt par antikonstitucionālu tikai gadījumā, ja tā ir <i>acīmredzami pretrunā</i> ar direktīvu, kuras ieviešanai tā paredzēta. <ul style="list-style-type: none"> - otrā nolēmumā "économie numérique" paustās pozīcijas nozīmes mazināšana 	<p>Recueil, 88 Internets⁴⁰</p>
<p>Lisabonas Līgums (2007-560 DC)</p>	<p>2007</p>	<ul style="list-style-type: none"> • netiek pārbaudīti tie Līguma noteikumi, ar kuriem tiek pārņemtas jau iepriekš uzņemtās saistības • pieņemot Konstitūcijas 88-1 pantu, Konstitūcijas likumdevējs [likumdevējs, kas izdara grozījumus Konstitūcijā] ir pienācīgi ņēmis vērā Kopienas tiesību sistēmas pastāvēšanu, kas ir integrēta nacionālajā tiesību sistēmā un nav starptautisko tiesību sistēmas satāvdaļa; tajā pašā laikā noteikumi apstiprina Konstitūcijas kā nacionālās tiesību sistēmas normas augstāko juridisko spēku • lai nodotu atsevišķas pilnvaras (kas skar būtiskus nacionālās suverenitātes īstenošanas nosacījumus), kā arī lai īstenotu noteikumu par nacionālajiem parlamentiem nodotajām jaunajām pilnvarām, Francijā ir nepieciešami grozījumi Konstitūcijā 	<p>Recueil, S. 459 Internets⁴¹</p>

³⁸ www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2004/2004496/2004496dc.htm.

³⁹ www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2004/2004505/index.htm (arī tulkojums vācu, angļu un spāņu valodā).

⁴⁰ www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2006/2006540/2006540edc.htm; englische Übersetzung: www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2006/2006540/2006540edc.htm.

⁴¹ www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/les-decisions/depuis-1958/decisions-par-date/2007/2007-560-dc/decision-n-2007-560-dc-du-20-decembre-2007.1166.html.

Grieķijas Valsts Padome (<i>Συμβούλιο της Επικρατείας</i>) ⁴²			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Valstij parādā palikušo personu izceļošanas aizliegums <i>lieta Nr. 3502/1994</i> (4. Senāts)	1994	<ul style="list-style-type: none"> valstij parādā palikušo personu izceļošanas aizlieguma neatbilstība Kopienu tiesībām, ņemot vērā darba ņēmēju pārvietošanās brīvību un brīvību veikt uzņēmējdarbību - vienreizēja un vispārēja pieņemuma izdarīšana, ka kolīzijas gadījumā pārākuma attiecības darbojas par labu Kopienu tiesību sistēmai - <i>[tas pats Senāts šo pausto nostāju vēlāk pārskatīja]</i> 	Dioikitiki Diki 1995, 448, Δικι 1995, 937 Internets ⁴³
Privāto augstskolu atzīšana <i>lieta Nr. 3457/1998</i> (Plēnumis)	1998	<ul style="list-style-type: none"> akadēmisko studiju programmu, no kurām daļa bija paredzētas kā ārvalstu universitāšu filiāles Grieķijā, atzīšana ir pretrunā Konstitūcijā ietvertajam privāto augstskolu izveidošanas aizliegumam (Konstitūcijas 16. panta trešās daļas otrais teikums) - saskaņā ar ievērojama tiesnešu mazākuma viedokli: pastāv Eiropas Kopienu dibināšanas līgumos nostiprinātās darba ņēmēju pārvietošanās un uzņēmējdarbības veiktības brīvības un Grieķijas Konstitūcijas kolīzija 	Nomiko Wima 1999, 1019, Το Syntagma 1998, 961 Internets ⁴⁴
"Galvenais akcionārs" <i>lieta Nr. 3242/2004</i> (4. Senāts)	2004	<ul style="list-style-type: none"> strīdu izšķirošās nacionālās konstitūcijas normas, kas nosaka mediju uzņēmuma „galvenā akcionāra” īpašību neatbilstību publiskā iepirkuma procedūras ietvaros noteiktajām piedāvātāja īpašībām (Konstitūcijas 14. panta devītā daļa), pārākums pār direktīvā 93/37/EWG iekļautajiem nosacījumiem par piemērotību - pamatojums: Kopienu tiesību sistēmas pārākums pār Konstitūciju būtu tas pats, kas noliegt Grieķijas Konstitūcijas izdevēja tiesības mainīt konstitūciju, lai gan Grieķijas Konstitūcijas 28. pantā ietvertajam noteikumam, ņemot vērā Kopienu tiesību spēkā esamību Grieķijā, nav augstāks formāls spēks nekā citiem Konstitūcijas priekšrakstiem (2 tiesnešu atsevišķās domas) - <i>[lieta tika nodota izskatīšanai Plēnumā, kur tika pieņemts lēmums par pieteikuma nosūtīšanu EKT; pieteikumā, atsaucoties uz tiesu praksi lietās La Cascina und Fabricom (lietas Nr. 3670/2006), tika jautāts par direktīvā 93/37 minētā uzskaitījuma, kad piedāvātājs var tikt izslēgts no publiskā iepirkuma procedūras, izsmelošo raksturu, „galvenā akcionāra” izslēgšanas atbilstību samērīguma principu un direktīvas pārbaudi, ņemot vērā konkurences izkropļošanas novēršanu, caurskatāmības veicināšanu un subsidiaritātes principu; ievērojamam tiesnešu mazākumam bija doma tā vietā, lai sūtītu pieteikumu EKT, problēmu atrisināt, radot praktisku atšķirīgo viedokļu saskaņotību]</i> 	Internets ⁴⁵
Tiesību aizsardzība pret parlamenta pieņemto individuālo likumu <i>lieta Nr. 391/2008</i> (5. Senāts)	2008	<ul style="list-style-type: none"> tiesas pieteikums EKT, lai saņemtu prejudiciālo nolēmumu jautājumā, vai abstraktās normu kontroles attiecībā uz likumiem neesamības dēļ tiesību aizsardzības reducēšana uz strīdīgās normas kontroli konkrētās lietas ietvaros – civiltiesiska prasība personisko tiesību aizskārums gadījumā – atbilst Kopienu tiesībām - ņemot vērā Kopienu tiesību būtiskumu strīdīgajā jautājumā (85/337/EWG), pienākumam nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiek izvirzītas augstākas prasības 	Internets ⁴⁶
Austrijas Konstitucionālā tiesa (<i>Verfassungsgerichtshof</i>)			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Bundesvergabeamt (B2300/95)	1995	<ul style="list-style-type: none"> EKT kā likumīgais tiesnesis Federālā konstitucionālā likuma 83. panta otrās daļas izpratnē 	Slg. 14390 HV, 273 Internets ⁴⁷
Atestāts par vispārējo vidējo izglītību (<i>Hochschulreife</i>) (B877/96)	1997	<ul style="list-style-type: none"> Kopienas tiesību piemērošanas prioritāte - tas jāievēro arī Konstitucionālajai tiesai 	Slg. 14886

⁴² Sastādījis *Giorgos Christonakis*, Atēnas.

⁴³ http://lawdb.intrasoftnet.com/nomos/3_nomologia_rs.php; www.dsa.gr (Atēnu Advokātu kolēģijas mājas lapa).

⁴⁴ http://lawdb.intrasoftnet.com/nomos/3_nomologia_rs.php.

⁴⁵ http://lawdb.intrasoftnet.com/nomos/3_nomologia_rs.php.

⁴⁶ http://lawdb.intrasoftnet.com/nomos/3_nomologia_rs.php.

⁴⁷ <http://www.ris.bka.gv.at/vfgh>.

Dānijas Augstākā tiesa (<i>Højesteret</i>)			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Māstrihtas spriedums (1 361/1997)	1998	<ul style="list-style-type: none"> • Māstrihtas līguma ratifikācija atbilst kosntitūcijai • sekundārie tiesību akti netiek piemēroti valsts iekšienē, ja tos izdodot ir pārkāpta EK kompetence - kompetence pārbaudīt un nepiemērot ir visām Dānijas tiesām 	EuGRZ 1999, 49 ⁴⁸
Igaunijas Republikas Valsts tiesa (<i>Riigikohus</i>) ⁴⁹			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Vēlēšanu apvienības II (Plenārsēdes lēmums) (3-4-1-1-05) tiesneses LAFFRANQUE un citu tiesnešu atsevišķās domas	2005	<ul style="list-style-type: none"> • ES tiesību piemērošanas pārkums - Igaunijas tiesību normai, kolidējot ar ES tiesībām, nacionālā tiesību norma netiek piemērota tikai atsevišķos gadījumos, bet tas nepadara šo normu par spēkā neesošu - likumdevēja kompetencē ir izlemt savādāk un radīt tiesisku pamatu, lai paziņotu par normas spēkā neesamību - šim mērķim ne Igaunijas Pamatlikums, ne ES tiesības neparedz speciālu procesu Igaunijas Valsts tiesā (<i>Riigikohus</i>) • Tiesību kancleram (<i>õiguskantsleril</i>) nav pilnvaras abstraktās normu kontroles procesā pārbaudīt, vai Igaunijas tiesības atbilst ES tiesībām • skatīt arī <i>TIESNESES LAFFRANQUE atsevišķās domas</i>: Igaunijas Valsts tiesai būtu saturiski jāpārbauda Igaunijas tiesību atbilstība ES tiesībām un attiecīgajā gadījumā jāiesniedz pieteikums EKT prejudiciāla nolēmuma saņemšanai - jo 2003. gadā Igaunijas Pamatlikumā tika izdarīti grozījumi, kas pilnvaro Tiesību kancleru pārbaudīt (šeit:) partiju likuma atbilstību konstitūcijai. 	(Riigi Teataja III 2005, 13, 128) Internets ⁵⁰
Monetārās savienības atzinums (Konstitucionālo lietu kamera) (3-4-1-3-06) tiesnešu <i>KERGANDBERG</i> un <i>KÕVE</i> atsevišķās domas	2006	<ul style="list-style-type: none"> • ES tiesību augstāks juridiskais spēks arī pār Igaunijas Pamatlikumu • Likuma par Konstitūcijas papildināšanu iztulkošana pēc iespējas tuvāk EK tiesību mērķim un jēgai • Igaunijas Pamatlikums pieļauj pievienošanos Monetārajai savienībai; izmaiņas Igaunijas Bankas kompetencē • skatīt <i>TIESNEŠU KERGANDBERG un KÕVE atsevišķās domas</i>, kuri izsaka kritiku par to, ka Igaunijas Valsts tiesa neizsaka viedokli par robežām ES tiesību pārkumā pār Igaunijas tiesībām, kā arī neinterpretē Konstitūcijas pamatprincipus, kuri ir noteikti Likuma par Konstitūcijas papildināšanu 1. paragrāfa. Pēc tiesneša <i>KÕVE</i> domām, Eiropas Savienības tiesību pārkuma princips tiek “pārvērtēts”. 	(Riigi Teataja III 2006, 19, 176) Internets ⁵¹
Polijas Konstitucionālais tribunāls (<i>Trybunał Konstytucyjny</i>) ⁵²			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
Eiropas apcietināšanas orderis ⁵³ (P 1/05)	2005	<ul style="list-style-type: none"> • Polijas pilsoņa izdošana pamatojoties uz Eiropas apcietināšanas orderi ir konstitūcijai neatbilstoša • nepieciešamība pēc attiecīgiem Konstitūcijas grozījumiem • arī likumi, kas ieveš ES tiesības, pakļauti konstitucionālajai kontrolei 	OTK ZU 2005, A, Nr. 4, Pos. 42 Internets ⁵⁴

⁴⁸ Tulkojums vācu valodā; tekstu oriģinālajā valodā skat. www.eu-ophlysnigen.dk/dokumenter/traktat/amsterdam/bilag/grundlov.

⁴⁹ Sastādījis *Julia Laffranque*, Tartu Universitāte.

⁵⁰ Tulkojumu angļu valodā skat. www.nc.ee/?id=391.

⁵¹ Tulkojumu angļu valodā skat. www.nc.ee/?id=663.

⁵² Sastādījis *Piotr Czarny*, Krakovas Universitāte.

⁵³ Par šo jautājumu skat. arī Vācijas Federālās Konstitucionālās tiesas 2005. gada (skat. 7. lpp.) un Čehijas *Ústavní soud* 2006. gada (skat. 12. lpp.) spriedumus.

⁵⁴ Tulkojumu vācu un angļu valodā skat. www.trybunal.gov.pl/eng/summaries/wstep_gb.htm.

<p>ES pievienošanās līgums (K18/04)</p>	<p>2005</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Polijas Konstitūcijas augstākais juridiskais spēks pār Eiropas Kopienas tiesībām • Konstitūcijas iztulkošana pēc iespējas tuvāk Eiropas Kopienas tiesību mērķim un jēgai • neatrisināmu kolīziju starp Konstitūciju un EK tiesībām gadījumā valsts patur tiesības pieņemt lēmumu (Konstitūcijas izmaiņas vai izstāšanās no ES) • ES nav pārnacionāla, bet gan īpaša starptautiska organizācija • sekundāriem tiesību aktiem, kas pārsniedz kompetenci, nav augstāks juridiskais spēks nekā valsts nacionālajiem normatīvajiem aktiem; dalībvalstu orgāni patur tiesības pieņemt gala lēmumu • ES pilsoņu pašvaldību vēlēšanu tiesības atbilst Konstitūcijai 	<p>OTK ZU 2005, A, Nr. 7, Pos. 81 Internets⁵⁵</p>
<p>Čehijas Konstitucionālā tiesa (<i>Ústavní soud</i>)⁵⁶</p>			
<p>Cukura kvotas (Pl. ÚS 50/04)</p>	<p>2006</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Čehijas Republikai pievienojoties ES, valsts institūciju kompetences tika nodotas Kopienas institūcijām. Čehijas Republikas veiktā šo kompetenču nodošana ir tikai nosacīta un līdz ar to var turpināties tikai tik ilgi, kamēr Kopienas institūcijas šīs nodotās kompetences izmanto tādā veidā, kas ir savienojams ar Čehijas Republikas kā valsts suverenitātes pamatprincipiem un neapdraud tiesiskas valsts būtību. • EK tiesību tiesā iedarbība nacionālajās tiesībās un EK regulu piemērošanas pārkāpums izriet no EK tiesību dogmatikas. Šī atziņa ir nostiprināta EKT judikatūrā. • Čehijas Konstitūcijas 10.a pants darbojas divējādi: no vienas puses, tas ir tiesiskais pamats kompetenču nodošanai EK, no otras puses, tādējādi tiek „atverta” nacionālā tiesību sistēma EK tiesību iedarbībai. 	<p>Internets⁵⁷</p>
<p>Eiropas apcietināšanas orderis⁵⁸ (Pl. ÚS 66/04)</p>	<p>2006</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nacionālās tiesību normas, ieskaitot Konstitūciju, ir jāiztulko atbilstoši Eiropas interģācijas principiem un sadarbībai starp Kopienas un dalībvalsts institūcijām [„iztulkošana atbilstoši Eiropas tiesībām”]. • Ja Čehijas Konstitūcijas iztulkošana atbilstoši Eiropas tiesībām nav iespējama, Konstitūciju var grozīt tikai konstitūcijas likumdevējs. 	<p>Internets⁵⁹</p>
<p>Noteikumi par ārstniecības līdzekļiem (Pl. ÚS 36/05)</p>	<p>2007</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iztulkojot Čehijas Pamattiesību hartas (Listina základních práva svobod) 36. pantu, kas paredz tiesības uz neatkarīgu tiesas procesu, Konstitucionālajai tiesai (<i>Ústavní soud</i>) ir jāņem vērā EKT tiesu prakse, kurā tā jau ir izlēmusi par EK direktīvā paredzēta procesuāl-tiesiskā standarta iztulkošanu. 	<p>Internets⁶⁰</p>
<p>Lisabonas Līgums I (Pl. ÚS 19/08)</p>	<p>2008</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Čehijas Republikas institūciju kompetenču nodošana starptautiskai organizācijai Konstitūcijas 10.a panta izpratnē nedrīkst novest pie situācijas, ka netiek ievērota Republikas kā suverēnas un demokrātiskas tiesiskas valsts būtība. Turklāt kompetenču nodošana ir tikai un vienīgi politisks jautājums. • Ja, nododot kompetences starptautiskai organizācijai, tiktu nodota arī „kompetenču-kompetence”, proti, organizācija savas kompetences varētu mainīt neatkarīgi no dalībvalstu gribas, suverēnas un demokrātiskas tiesiskas valsts pamatprincipi Konstitūcijas 1. panta izpratnē tiktu pārkāpti.⁶¹ 	<p>Internets⁶²</p>

⁵⁵ Tulkojumu vācu un angļu valodā skat. www.trybunal.gov.pl/eng/summaries/wstep_gb.htm.

⁵⁶ Sastādījis *Harald Christian Scheu*, Kārļa Universitāte Prāgā.

⁵⁷ Tulkojums angļu valodā www.concourt.cz/file/2274.

⁵⁸ Par šo jautājumu skat. arī Vācijas Federālās Konstitucionālās tiesas (skat. 7. lpp.) un Polijas *Trybunał Konstytucyjny* (skat. 11. lpp) 2005. gada spriedumus.

⁵⁹ Tulkojums angļu valodā www.concourt.cz/file/2276.

⁶⁰ Tulkojums angļu valodā www.concourt.cz/file/2294.

⁶¹ Par šo jautājumu skat. arī Vācijas Federālās Konstitucionālās tiesas 1993. gada Māstrihtas spriedumu (skat. 6. lpp.).

(Lisabonas Līgums I)	2008	<ul style="list-style-type: none"> • Modernā koncepcija noteic, ka valsts suverenitāte nav pašmērķis, bet gan ir vērsta uz konstitūcijā ietverto pamatvērtību sasniegšanu. • Pārbaudot preventīvi starptautiska līguma konstitucionalitāti, pārbaudes „rāmis“ ir visa konstitucionāltiesiskā kārtība, nevis tikai Konstitūcijas materiāltiesiskais kodols. 	
Lisabonas Līgums II (Pl. ÚS 29/09)	2009	<ul style="list-style-type: none"> • Konstitucionālās tiesas veiktās starptautiska līguma konstitucionalitātes pārbaudes mērķis ir novērst iespējamās pretrunas starp Līgumā noteiktajiem pienākumiem un konstitucionāltiesisko kārtību, vēl pirms Līguma spēkā stāšanās attiecībā uz Čehijas Republiku. Tomēr uz šīm pretrunām ir jānorāda bez nevajadzīgas vilcināšanās. Nesamērīga vilcināšanās pieņemt lēmumu par to, vai [valsts] uzņemsies Līgumā noteikto pienākumu vai nē, ir pretrunā labas ticības principam starptautiskajās tiesībās. • No Čehijas konstitūcijas izriet, ka Valsts prezidentam ir pienākums bez nevajadzīgas vilcināšanās ratificēt starptautisku līgumu, par kuru ir vienojusies Valdība un kuru ir apstiprinājis demokrātiski ievēlētais Parlaments. Tikai tiesvedība Konstitucionālajā tiesā par starptautiskā līguma konstitucionalitāti aizkavē šāda līguma ratifikāciju līdz brīdim, kad Konstitucionālā tiesa ir pieņēmusi lietā nolēmumu. • Konstitucionālajai tiesai nav iespējams jau iepriekš autoritatīvi noteikt to Čehijas Republikas institūciju kompetenču katalogu, kas nav nododamas. Pienākums skaidri noteikt šādas [kompetenču nodošanas] robežas visupirms ir konstitūcijas likumdevējam.⁶³ • Eiropas Parlaments nav vienīgais Savienības demokrātiskās leģitimizācijas avots. Leģitimizācija izriet no valsts, kā arī Eiropas līmenī esošo struktūrvienību mijiedarbības. Līdz ar to nevar prasīt absolūtu atsevišķo dalībvalstu vēlētajū vienlīdzību.⁶⁴ 	Internets ⁶⁵
Latvijas Republikas Satversmes tiesa⁶⁶			
Lietas nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
LAPK norma par atbildību par pasažieru pārvadāšanu (lieta Nr. 2004-01-06)	2004	<ul style="list-style-type: none"> • Pēc pievienošanās Eiropas Savienībai Latvijai jāpilda visas saistības, kas izriet no šā fakta.⁶⁷ • Attiecībā ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm Latvijai jāpiemēro Eiropas Kopienas tiesību akti. Ja starptautiski tiesiskās saistības neatbilst šiem aktiem, dalībvalstij šī neatbilstība jānovērš. To var darīt arī tiesību piemērošanas ceļā.⁶⁸ 	Internets ⁶⁹
Rīgas brīvostas teritorijas plānojums (lieta Nr. 2007-11-03)	2008	<ul style="list-style-type: none"> • 2008. gada 17. janvāra spriedumā Satversmes tiesa noteica, ka ar pievienošanās līguma ratifikāciju <i>Eiropas Savienības tiesības</i> ir kļuvušas par <i>Latvijas tiesību sistēmas neatņemamu sastāvdaļu</i>⁷⁰ 	Internets ⁷¹

⁶² Tulkojums angļu valodā http://angl.concourt.cz/angl_verze/doc/pl-19-08.php.

⁶³ Ņemiet vērā: līdz šim savādāk Vācijas Federālā Konstitucionālā tiesa spriedumā Lisabonas Līguma lietā (7. lpp.).

⁶⁴ Par šo jautājumu skat. arī Vācijas Federālās Konstitucionālās tiesas spriedumu Lisabonas Līguma lietā (8. lpp.).

⁶⁵ Relīze angļu valodā atrodama www.concourt.cz/view/2144.

⁶⁶ Sastādījis *Jānis Pleps*, Biznesa augstskola Turība, Latvijas Universitātes doktors.

⁶⁷ 7.punkts. „Pēc iestāšanās Eiropas Savienībā Latvijas Republikai jāpilda saistības, kas izriet no Līguma starp Beļģijas Karalisti, Dānijas Karalisti, Vācijas Federatīvo Republiku, Grieķijas Republiku, Spānijas Karalisti, Francijas Republiku, Īriju, Itālijas Republiku, Luksemburgas Lielhercogisti, Nīderlandes Karalisti, Austrijas Republiku, Portugāles Republiku, Somijas Republiku, Zviedrijas Karalisti, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti (Eiropas Savienības dalībvalstīm) un Čehijas Republiku, Igaunijas Republiku, Kīpras Republiku, Latvijas Republiku, Lietuvas Republiku, Ungārijas Republiku, Maltas Republiku, Polijas Republiku, Slovēnijas Republiku, Slovākijas Republiku par Čehijas Republikas, Igaunijas Republikas, Kīpras Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas, Ungārijas Republikas, Maltas Republikas, Polijas Republikas, Slovēnijas Republikas un Slovākijas Republikas pievienošanas Eiropas Savienībai.“

⁶⁸ 7.punkts. „Konsolidētā Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 307. pants regulē šādus gadījumus, nosakot, ka Eiropas tiesības neietekmē iepriekšējus līgumus, lai gan dalībvalstīm būtu jācenšas likvidēt šīs nesaderības. Tomēr tajā laikā, kamēr dalībvalsts nav veikusi nekādas darbības (denonsēšana, atrunu izdarīšana), jāpiemēro starptautiskais līgums [...]. Arī APL paredz, ka Eiropas Savienības (Kopienas) tiesību normas piemēro atbilstoši to vietai ārējo normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhijā. Piemērojot Eiropas Savienības (Kopienas) tiesību normas, iestādei un tiesai jāņem vērā Eiropas Kopienas Tiesas judikatūra. Vadoties no Kopienas Tiesas lēmuma lietā Komisija pret Itāliju (Commission v. Italy, Case 10/61, [1962] ECR, p.11), attiecībā ar citām dalībvalstīm piemērojamas Eiropas Savienības (Kopienas) normas, t.i., piemērojami Eiropas Kopienas tiesību akti. Turklāt, ja dalībvalsts konstatē savu starptautiski tiesisko saistību nesaderību ar Eiropas Kopienas tiesību normām, tai ir jāveic viss nepieciešamais, lai nesaderību novērstu.“

⁶⁹ <http://www.satv.tiesas.gov.lv/upload/2004-01-06.rtf>.

<p>Lisabonas līguma ratificēšana (lieta Nr. 2008-35-01)</p>	<p>2009</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pievienošanās līgums Eiropas Savienībai un turpmākās izmaiņas pamatlīgumos ratificējams konstitucionālās procedūras kārtībā saskaņā ar Satversmes 68.panta otro daļu.⁷² • Gadījumos, kad abstraktās sūdzības kārtībā nav lūgts pārbaudīt nepieciešamību kādu aktu nodot tautas nobalsošanai, privātpersonai ir tiesības ar konstitucionālo sūdzību vērsties Satversmes tiesā, lai pieprasītu tautas nobalsošanas sarīkošanu.⁷³ • Izmaiņas Latvijas dalības nosacījumos Eiropas Savienībā var skart Latvijas Republikas konstitucionālo pamatu (Satversmes 1., 2., 3., 4., 6. vai 77.pantu). Šādos gadījumos piemērojama Satversmes 77.panta procedūra, nevis Satversmes 68.pantā ietvertās procedūras.⁷⁴ • Lisabonas līgumā paredzētā izstāšanās procedūra no Eiropas Savienības ir valstij labvēlīgāka par vispārējām starptautiskajām tiesībām. Divu gadu termiņš izstāšanās termiņš ir samērīgs un objektīvi pamatots.⁷⁵ • Eiropas Savienība nav uzskatāma par federāciju, un Lisabonas līgums garantē dalībvalstu suverenitāti. Eiropas Savienība ir jaunas formas tiesiskā un politiskā kārtība.⁷⁶ • Kompetenču nodošanas robežas noteic Latvijas valsts vērtības.⁷⁷ • Suverenitātes elements ir valsts spēja uzņemties starptautiskos pienākumus. Valsts kompetences izmantošana ir pakļauta valsts suverēnajām vērtībām.⁷⁸ • Kompetenču nodošana Eiropas Savienībai nevis vājina, bet gan stiprina Latvijas tautas suverenitāti, kamēr tas atbilst Latvijas valsts vērtībām.⁷⁹ • Latvijas iespējamā ietekmes vājināšanās Eiropas Savienībā jāvērtē kopumā ar ietekmes uzlabojumiem.⁸⁰ • Iespējamā Eiropas Savienības pievienošanās Eiropas Cilvēktiesību konvencijai nebūtu pretrunā ar Satversmi.⁸¹ • Sabiedrības informēšana par Eiropas integrācijas procesiem uzskatāma par labas pārvaldības izpausmi, taču informēšanas procedūras nepilnības nerada Satversmes 2.panta pārkāpumu.⁸² • Satversmes 68.panta ceturrtās daļas procedūras piemērošanas ierosināšana ir puses Saeimas locekļu ekskluzīvā kompetence.⁸³ • Saeimai, lemjot par līgumiem, kas maina dalības nosacījumus Eiropas Savienībā, jābūt pieejamiem atzinumiem par šo līgumu iespējamo ietekmi. Tāpat Saeimai jāvērtē, kādas procedūras kārtībā attiecīgais likumprojekts apspriežams.⁸⁴ 	<p>Internets⁸⁵</p>
---	-------------	--	-------------------------------

⁷⁰ 24.2.punkts. "...Eiropas Savienības tiesības ir kļuvušas par neatņemamu Latvijas tiesību sastāvdaļu". (Šī izpratne atspoguļo Latvijas konstitucionālo tiesību stingri monistisko pieeju. Ņemiet vērā, ka saskaņā ar duālistisko pieeju ES tiesības tiek saprastas un piemērotas kā nošķirtas tiesības, kuras eksistē ārpus nacionālās tiesību sistēmas.)

⁷¹ www.satv.tiesa.gov.lv/upload/2007-11-03_ostas%20lieta.htm.

⁷² Sprieduma 10.4.punkts. „Ar 2003. gada 8. maija grozījumiem Satversmes 68. pantā ir paredzēts, ka starptautiskos līgumus, kuros nolūkā stiprināt demokrātiju starptautiskajām institūcijām tiek deleģēta daļa no valsts institūciju kompetences, Saeima var apstiprināt sēdēs, kurās piedalās vismaz divas trešdaļas Saeimas locekļu, un šādu līgumu apstiprināšanai nepieciešams divu trešdaļu klātesošo deputātu balsu vairākums. Līdz ar to konstitucionāla ranga aktus var pieņemt tikai Satversmē noteiktajos gadījumos [...]. Likumus, kuri tiek pieņemti Satversmes 68. panta otrās daļas otrajā teikumā noteiktajā kārtībā, pieņem tas pats subjekts – Saeima – un tādā pašā kārtībā, kādā tiek izdarīti grozījumi tajos Satversmes pantos, kuri nav atzīstami par Latvijas Republikas konstitucionālo pamatu. Tas, ka minētie likumi saskaņā ar Saeimas kārtības ruļļa 114. panta otrās daļas 3. punktu tiek pieņemti divos, nevis trijos lasījumos, izriet no tā, ka starptautiskie līgumi atbilstoši to raksturam tiek apstiprināti parlamentā, neizdarot nekādus grozījumus to tekstā.“

⁷³ 11.2. – 11.3.punkts. „Šajā lietā neviens subjekts, pēc kura pieteikuma Satversmes tiesa varētu veikt tiesību normas (akta) abstrakto kontroli, tiesā nav vērsies. Satversmes tiesas uzdevums atbilstoši tās kompetencei ir nodrošināt tādas tiesību sistēmas pastāvēšanu, kurā pēc iespējas pilnīgāk un aptverošāk tiktu novērsti regulējumi, kas neatbilst Satversmei vai citām augstāka juridiskā spēka tiesību normām (aktiem), kā arī dot savu vērtējumu konstitucionāli nozīmīgos jautājumos. Tādējādi šajā lietā Satversmes tiesai nav pamata izbeigt tiesvedību pirms lietas izskatīšanas pēc būtības. [...] Šajā lietā Pieteikuma iesniedzēju sūdzība uzskatāma par actio popularis un viņu tiesības nav aizskartas, ir izvērtējams kontekstā ar Satversmes 101. panta pirmās daļas tvēruma noskaidrošanu lietas ietvaros. Izskatot lietas par atsevišķu pamattiesību pārkāpumiem, to īpašā rakstura dēļ ir nepieciešams apvienot aizskāruma konstatējumu ar lietas izskatīšanu pēc būtības. Kaut arī Satversmes tiesas likums to neparedz, Satversmes tiesa secina, ka pastāv atsevišķas pamattiesības, kuru iespējamā pārkāpuma izvērtējums prasa lietas skatīšanu pēc būtības. [...] Šajā lietā Pieteikuma iesniedzēji citastarp ir norādījuši uz Latvijas Republikas tiesību sistēmai vispārsvārīgu Satversmes pantu satura iespējamo grozīšanu līdz ar LL ratifikāciju. Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka tautas tiesības piedalīties valstiski nozīmīgu lēmumu pieņemšanā atzīstamas par būtiskām pamattiesībām, Satversmes tiesai ir pienākums sniegt iespējami plašāko izvērtējumu tam, vai nav pārkāptas Pieteikuma iesniedzēju pamattiesības, un izskatīt lietu pēc būtības.“

- ⁷⁴ 15.punkts. „Satversmes tiesa savā praksē jau atzinusi, ka ir iespējams pieņemt tādus likumus, tostarp likumus par starptautisko līgumu ratifikāciju, kuri aizskar Satversmes 1. un 2. pantā noteikto, un ka referendumu nerīkošana šādā gadījumā saskaņā ar Satversmes 77. pantu ir antikonstitucionāla [...] Saeimas pārstāvis atzina, ka šāds Pieteikuma iesniedzēju viedoklis ir pareizs, norādot, ka „Saeima arī neiebilst, ka Satversmes 2. panta izmaiņas nav tikai vienīgi gramatiskas, tās var būt arī kontekstuālas, tātad tās var būt arī saistībā ar citiem tiesību aktiem, ar kuriem suverenitāte varētu būt grozīta vai suverenitātes apjoms varētu būt ietekmēts” [...] Šādam Saeimas pārstāvja viedoklim pievienojās arī Ministru kabineta pārstāve, atzīstot, ka „var piekrist Pieteikuma iesniedzējiem par to, ka [Satversmes] 77. pants būtu jāpiemēro arī tad, ja [Satversmes] 2. pants būtu grozīts nevis tekstuāli, bet pēc būtības” [...] Līdz ar to var secināt, ka lietā nav strīda par to, vai Satversmes 2. pants var tikt grozīts, neizdarot tekstuālus pārgrozījumus tieši pašā pantā, bet šādus pārgrozījumus ietverot citos aktos. Tādējādi Satversmes tiesai ir jāizvērtē, vai apstrīdētā akta pieņemšanas rezultātā tiek skarts Satversmes 2. pantā ietvertais tautas suverenitātes princips un vai pēc apstrīdētā akta pieņemšanas to bija nepieciešams apstiprināt Satversmes 77. pantā noteiktajā tautas nobalsošanā.”
- ⁷⁵ 16.2.punkts. „Pirmkārt, izstāšanās tiesību regulējums nav tautas suverenitātes ierobežojums, jo jau šobrīd Vīnes konvencijas 54. panta „b” punkts nosaka izstāšanās procedūru no starptautiskā līguma. Minētā LLES norma ir uzskatāma par lex specialis attiecībā pret Vīnes konvencijas 54. panta „b” apakšpunktu, kas paredz, ka līguma darbības pārtraukšana vai dalībnieka izstāšanās no tā var notikt jebkurā laikā ar visu dalībnieku piekrišanu pēc konsultēšanās ar citām līgumslēdzējām valstīm. Turklāt LL nosaka plašākas garantijas nekā vispārējās starptautiskās tiesības. Saskaņā ar LLES 50. panta trešo daļu valstij ir tiesības izstāties no ES pēc divu gadu termiņa, pat ja tā nav panākusi vienošanos ar citām valstīm. Savukārt saskaņā ar LLES 50. panta otro daļu izstāšanās gadījumā nav nepieciešama visu dalībvalstu piekrišana, jo izstāšanās līgums tiek noslēgts, ja Padome lēmumu par to pieņemusi ar kvalificēto balsu vairākumu. Otrkārt, Pieteikuma iesniedzēji maldīgi uzskata, ka LLES 50. pants liedz Latvijai piedalīties izstāšanās nosacījumu izstrādē. Minētais pants paredz tikai to, ka Latvijas pārstāvji nepiedalās sarunās ES pusē. Taču Latvija saglabā savas tiesības kā patstāvīga līgumslēdzēja puse. Satversmes tiesa norāda, ka šajā kontekstā divu gadu termiņš Latvijai ir būtisks, lai tā nodrošinātu pēc iespējas saudzējošu izstāšanās kārtību, ievērojot gan valsts, gan arī tās pilsoņu tiesības un likumīgās intereses, kuras viņi būs izmantojuši, kamēr Latvija bija ES dalībvalsts. Līdz ar to ir ne tikai vēlams, bet pat nepieciešams noteikts termiņš, kurā varētu panākt kompromisu attiecībā uz tām personām, kas attiecīgā brīdī izmanto kādas no ES pamatbrīvībām, piemēram, personām, kas likumīgi uzturas un strādā citās ES dalībvalstīs vai arī ir noslēgušas vienošanos par preču piegādi vai saņemšanu, pakalpojumu sniegšanu, ar kvalifikāciju atzīšanu, vai sava uzņēmuma filiāļu darbību, kā arī izmantojušas tiesības citās pasaules valstīs, ar kurām ES ir noslēgtas īpašas vienošanās, un kuras šīs personas zaudētu Latvijas izstāšanās gadījumā. Treškārt, divu gadu termiņš pats par sevi neierobežo Latvijas iespēju izstāties no ES, jo LLES 50.panta trešā daļa neizslēdz to, ka vienošanās par izstāšanos var tikt panākta ātrāk.”
- ⁷⁶ 16.3. punkts. „LL neietver nevienu tādu normu, kas apliecinātu ES vēlmi pārtapt par valsti, un ES dalībvalstu iedzīvotāji nav prasījuši iespēju izmantot savas tiesības uz pašnoteikšanos ES ietvaros. Ne apstrīdētais akts, ne arī LL neietver pat netiešas norādes uz šādu prasījumu par pašnoteikšanās tiesībām. Tieši pretēji – LLES expressis verbis norāda uz dalībvalstu identitātes un suverenitātes respektēšanu, kas ir uzsvērtā vēl vairāk nekā spēkā esošajos līgumos. LLES 4.panta otrā daļa noteic, ka ES respektē dalībvalstu vienlīdzību, kā arī nacionālo identitāti, kas raksturīga to politikajām un konstitucionālajām pamatstruktūrām, tostarp reģionālajām un vietējām pašvaldībām. ES ievēro valstu galvenās funkcijas, tostarp valsts teritoriālās integritātes nodrošināšanu, likumības un kārtības uzturēšanu, kā arī valsts drošības aizsargāšanu. Šīs funkcijas paliek katras dalībvalsts pārziņā. Minētā norma garantē, ka arī turpmāk pastāvēs valstis un to konstitucionālās pamatstruktūras, kā arī to vērtības, principi un pamattiesības, kas nedrīkst zust līdz ar pārnacionālas organizācijas nostiprināšanos. Dalībvalstu nacionālā identitāte ir būtiska ES pamatvērtība, kas, ietverta līgumos, rada juridiskas sekas. ES īsteno savas kompetences nevis paužot viena suverēna gribu, bet drīzāk balstoties uz dažādu iesaistīto valstu varas kopīgu īstenošanu. To apstiprina arī LLES 1. pants, kas paredz, ka dalībvalstis kopīgi nodibina ES un nodod tai kompetences, lai sasniegtu savus kopīgos mērķus. ES ir uzskatāma nevis par valstij analogisku veidojumu, bet par jaunas formas politisko un tiesisko kārtību.”
- ⁷⁷ 17.punkts. „Latvijas valsts balstās uz tādām pamatvērtībām, kas citastarp ietver pamattiesības un pamatbrīvības, demokrātiju, valsts un tautas suverenitāti, varas dalīšanu un likuma varu. Šīs vērtības valstij ir pienākums garantēt, un tās nevar aizskart ar grozījumiem Satversmē, kuri ieviesti tikai ar likumu. Tādējādi kompetenču nodošana nevar sniegties tiktāl, ka tā pārkāptu uz likuma varu un pamattiesībām balstītas neatkarīgas, suverēnas un demokrātiskas republikas pamatus. Tāpat tā nevar ietekmēt pilsoņu tiesības lemt par demokrātiskai valstij būtiskiem jautājumiem.”
- ⁷⁸ 17.punkts. „Satversmes 2. panta izpratne ietver ne tikai „pēdējā vārda tiesības”, bet arī pienākumu izvērtēt starptautiskas organizācijas darbības nosacījumus kā tādus. Daudz svarīgāka šajā kontekstā šķiet „pirmā vārda tiesība” – leģitīmais akcepts suverenitātes realizēšanai noteiktā veidā, proti, kompetenci realizējošās organizācijas mērķis, raksturs, uzbūve, kā arī valsts un tās pilsoņu iespēja ietekmēt kompetences realizēšanas procesus. Tādējādi ir nepieciešams izvērtēt, kurā brīdī suverenitātes izmantošana starptautisku saistību radīšanai sasniedz to pakāpi, kad nepieciešama konstitucionāla procedūra šīs izmantošanas leģitimēšanai nacionālo tiesību sistēmā [...]Jau pirms Otrā pasaules kara starptautiskajās tiesībās, analizējot tiesiskās sekas, kas rodas, valstij uzņemoties starptautiskas saistības, suverenitāte tika vērtēta drīzāk kā suverēno tiesību izmantošana, nevis kā to ierobežošana. Pastāvīgā Starptautiskā tiesa nepiekrīta viedoklim, ka jebkura tāda līguma noslēgšana, atbilstoši kuram valsts apņemas veikt noteiktu darbību vai atturēties no noteiktas darbības veikšanas, nozīmētu šīs valsts atteikšanos no savas suverenitātes. Tomēr tiesības uzņemties starptautiskus pienākumus ir valsts suverenitātes elements. [...]Analizējot valstu un starptautisko organizāciju savstarpējās attiecības, ir atzīts, ka starptautiskās organizācijas ir institūcijas, kurās valstis apvieno savu suverenitāti un resursus, lai risinātu kopīgas problēmas un rastu kopīgus to risinājumus, tādējādi darbojoties savu nacionālo interešu labā [...] Suverenitātes jēdziens vienmēr ir bijis saistīts ar varas izmantošanu iekšējās un ārējās attiecībās, un šī izmantošana vienmēr bijusi pakļauta suverēnām vērtībām, kuras to nosaka. Vērtības piešķir suverenitātei normatīvu raksturu, ko var izmantot, lai izvērtētu konkrētā sabiedrībā pastāvošo kārtību, kas mūsu gadījumā nozīmē attiecības starp valsti un starptautisku organizāciju.”
- ⁷⁹ 18.3.punkts. „Satversmes tiesa atzīst, ka nodoto kompetenču izvērtējumam jābalstās uz atziņu, ka kompetenču nodošana ES un Kopienas likumdošanas aktu integrācija mūsu sistēmā uzliek zināmus ierobežojumus, kas ir pieņemami vienīgi tādā gadījumā, ja ES tiesības ir savietojamas ar demokrātiskas valsts un tautas suverenitātes principiem, kuri izriet no Satversmes 1. un 2. panta. Satversmes tiesa norāda, ka atsevišķu kompetenču nodošana ES ir uzskatāma nevis par tautas suverenitātes vājināšanu, bet gan par tautas suverenitātes izmantošanu ES līgumos noteikto mērķu sasniegšanai. Ne pašreiz spēkā esošie līgumi, ne LLES 3. pantā minētie mērķi, kurus saskaņā ar šā panta sesto daļu ES tiecas sasniegt savas kompetences ietvaros, nav pretrunā ar Satversmē nostiprinātajām vērtībām un interesēm. Vienlaikus, ES integrācijai attīstoties, jāņem vērā, ka Satversmes 2. pants nepieļauj neierobežotu kompetenču nodošanu, kas liegta runāt par Latviju kā suverēnu valsti.”
- ⁸⁰ 18.4.punkts. „Līdzdalība Eiropas Savienībā nozīmē, ka ne Latvijai, ne kādai citai dalībvalstij nav absolūtu tiesību bloķēt ikvienu lēmumu, kas Eiropas Savienībā tiek pieņemts. Šādu tiesību Latvijai nav bijis jau kopš tās iestāšanās Eiropas Savienībā. Lai gan LL tiešām paredz vairākus jautājumus, kuros lēmumi turpmāk tiks pieņemti nevis uz vienprātības, bet gan uz kvalificētā balsu vairākuma pamata, Satversmes tiesa piekrīt M. Mitam, ka iespējamā Latvijas tiesās ietekmes mazināšanās ES institūcijās ir jāizvērtē saistībā ar Latvijas tiesās ietekmes uzlabojumiem.”
- ⁸¹ 18.8.punkts. „Tas, ka saskaņā ar LLES 6. panta otro un trešo daļu ES kļūst saistoša Harta un ECTK, nav pretrunā ar Satversmi, jo visi minētie dokumenti balstās uz līdzīgām vērtībām un principiem. Pie tam Satversmes tiesa ir vairākkārt atzinusi, ka likumdevēja mērķis nav bijis pretnostatīt Satversmē ietvertās cilvēktiesību normas starptautisko tiesību normām. Satversme pēc savas būtības nevar paredzēt mazāku pamattiesību nodrošināšanas jeb aizsardzības apjomu, nekā paredz jebkurš no starptautiskajiem cilvēktiesību aktiem. Citāds secinājums nonāktu pretrunā ar Satversmes 1. pantā ietverto tiesiskās valsts ideju, jo viena no galvenajām tiesiskās valsts izpausmes formām ir cilvēka tiesību un pamatbrīvību atzīšana par valsts augstāko vērtību.”
- ⁸² 18.10.punkts. „Satversmes tiesa atzīst, ka pēc iespējas lielāka sabiedrības informētība par jautājumiem, kas skar ES, neapšaubāmi ir vērtējama pozitīvi un sekmē arī uz šajā jomā pieņemto lēmumu atklātību un paredzamību. Papildu informācijas izplatīšana atzīstama par labas pārvaldības izpausmi un vienlaikus gan padziļina sabiedrības izpratni par attiecīgo jautājumu, gan arī rada pamatu plašākām diskusijām par iespējamajiem problēmjautājumiem. Šādas informēšanas rezultātā sabiedrība pastarpināti līdzdarbojas tādu valstiski svarīgu lēmumu pieņemšanā, kuri attiecas uz integrāciju Eiropas Savienībā. Tomēr Satversmes tiesa norāda, ka tai nav pamata procesu vai veidu, kādā sabiedrība tika informēta par LL, vērtēt kā iespējamu tautas suverenitātes principa pārkāpumu vai ierobežojumu. Valsts institūciju darbība sabiedrības informēšanā, ciktāl šādu pienākumu expressis verbis neparedz normatīvie akti, drīzāk ir atkarīga no publiskās varas izšķiršanās par tiesībpolitiski lietderīgāko rīcību, kas nav pakļauta striktai tiesas izvērtēšanai ar juridisko argumentu palīdzību.”

---

⁸³ 19.punkts. „Līdz ar to obligāts priekšnoteikums attiecīgās darbības veikšanai ir Satversmē noteikta deputātu skaita parakstīts pieprasījums, proti, Satversme attiecīgo darbību īstenošanu padara atkarīgu no pietiekami daudzu Saeimas deputātu parakstīta pieprasījuma. Šīs darbības īstenošana ietilpst nevis Saeimas kā valsts varas orgāna, bet gan Saeimas deputātu kā tautas priekšstāvju ekskluzīvajā kompetencē. Tādējādi Satversme atsevišķiem Saeimas locekļiem piešķir tiesības paust savu viedokli par valstiski svarīgiem jautājumiem un uzraudzīt parlamenta vairākuma darbību. Līdzīgi konstruēta arī Satversmes 68. panta ceturtdaļa. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversme pēc savas būtības ir īss, lakonisks, tomēr komplicēts dokuments. Proti, nevienu Satversmes normu, tās daļu vai pat atsevišķu vārdu nevar uzskatīt par lieku, jo šāda izpratne sagrautu Satversmes iekšējo loģisko struktūru [...]. Ja kādam formulējumam Satversmē ir piešķirts noteikts saturs, tad tas obligāti jāņem vērā, lai attiecīgo Satversmes normu piemērotu pareizi. [...] Satversmes tiesa secina, ka Satversmes 68. panta ceturtdaļa kā priekšnoteikumu tam, lai tauta varētu īstenot savas tiesības līdzdarboties lēmuma pieņemšanā attiecībā uz ES līgumu grozījumiem, paredz vismaz puses Saeimas locekļu pieprasījumu. Lai gan šo tautas tiesību izmantošanai ir paredzēts priekšnoteikums, Satversmes tiesa nevar pārvērtēt atsevišķu Satversmes normu konstitucionalitāti, jo šāds izvērtējums būtu ārpus tās kompetences. Tomēr Satversmes tiesa *de lege ferenda* arī piekrīt M. Paparinska norādītajam, ka tautas nobalsošanai neapšaubāmi ir būtiska nozīme šādu valstiski svarīgu lēmumu leģitimēšanā.”

⁸⁴ 20.punkts. „Satversmes tiesa norāda, ka tas, vai Saeimas deputāti spēj objektīvi lemt par tāda starptautiskā līguma apstiprināšanu, kas ES deleģē daļu Latvijas valsts institūciju kompetences, zināmā mērā ir atkarīgs no deputātiem pieejama attiecīgā līguma iepriekšēja izvērtējuma *inter alia* Ministru kabineta padotībā esošajās iestādēs un ekspertu atzinumos. Arī pašai Saeimai pēc attiecīgā likumprojekta saņemšanas ir pienākums atbilstoši Satversmē vai likumos noteiktajam visupirms izvērtēt to, kādā procedūrā likums būtu apstiprināms. [...] Satversmes tiesai pēc iepazīšanās ar Saeimas sēžu stenogrammām un citiem lietas materiāliem nav pamata uzskatīt, ka Saeimas deputātu balsojums par LL ratifikāciju būtu bijis patvaļīgs un pieņemts uz nepilnīgas informācijas pamata. Turklāt pienākums izvērtēt tiesību aktus, par kuriem notiek balsošana, ir politiskās atbildības jautājums.”

⁸⁵ http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums_2008-35-01.htm.

III. Pielikums: Nozīmīgi atzinumi par konstitucionāliem jautājumiem saistībā ar Zviedrijas piedalīšanos Eiropas integrācijas procesā⁸⁶

Iepriekšēja piezīme:

Zviedrijas tiesām ir izteikti atturīga nostāja ES jautājumos. Galvenokārt *Riksdag* attīsta konstitucionālās tiesības dalībai ES. Diskusija Zviedrijā galvenokārt saistās ar *Riksdag* nostāju, nevis ar pamattiesību aizsardzību.

<i>Riksdag</i> konstitūcijas komiteja (<i>Konstitutionsutskottet</i>)			
Nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
(Pievienošanās Eiropas Savienībai) (1993/94:KU 21)	1994	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetenču nodošana ES nedrīkst ietekmēt "valsts iekārtas un valsts pārvaldes formas principus". - ar tiem galvenokārt ir domāta Zviedrijas <i>Riksdag</i> kā Zviedrijas tautas galvenā pārstāvja loma • Pamattiesību aizsardzībai ES ir jāatbilst līmenim, kāds noteikts ECTK un Zviedrijas <i>Regeringsformen</i> [Instrument of Government]. • Kolīziju gadījumos starp Zviedrijas konstitūciju un ES tiesībām nav jārisina jautājums par pārākumu, bet gan drīzāk par to, vai ES ir pienācīgi nodota kompetence, lai tā varētu pieņemt strīdīgo tiesību normu. Ja tā nav, attiecīgā norma Zviedrijā ir spēkā neesoša. 	(1993/94:KU 21)
Likumdošanas padome (<i>Lagrådet</i>)			
Nosaukums	Gads	Galvenās tēzes	Avots
(Līgums par Konstitūciju Eiropai) (vēlreiz apstiprināts Lisabonas Līguma sakarā)	2005 2008	<ul style="list-style-type: none"> • "Valsts iekārtas un valsts pārvaldes formas principi" ietver arī divu konstitucionālo likumu – <i>Preses brīvības akta</i> un <i>Pamatlikuma par vārda brīvību</i> – pamatprincipus, kas ir nozīmīgi instrumenti, lai nodrošinātu uzskatu neatkarīgu veidošanos Zviedrijā. Šo divu likumu pamatprincipi ir informācijas atklātība, tiesības iegūt informāciju publicēšanas nolūkā, cenzūras aizliegums, informācijas avotu aizsardzība un īpaša atbildības sistēma. • Līgums par Konstitūciju Eiropai vājināja Zviedrijas <i>Riksdag</i> lomu, bet ne tādā mērā, lai tas būtu pretrunā ar konstitūciju. • Līgums par Konstitūciju Eiropai ne vien paredzēja pietiekamu pamattiesību aizsardzību, bet pat pastiprināja to. 	(atzinums 28.06.2005., vēlreiz apstiprināts 13.06.2008.)

Izdāles *materiāli* ir pieejami lejupielādēšanai speciālā šim simpozijam izveidotā mājas lapā (www.lanet.lv/~tschmit1, zem "Veranstaltungen"). Tur Jūs atradīsiet *saites* uz citiem avotiem internetā, īpaši tiesībzinatniskiem rakstiem un svarīgākajiem simpozijā prezentētajiem spriedumiem. Simpozija organizētājs katrā laikā ir gatavs atbildēt uz Jūs interesējošiem jautājumiem (E-mail: tschmit1@gwdg.de).

⁸⁶ Sastādījis *Ola Zetterquist*, Gēteborgas Universitāte.